

Sang i foc a l'art contemporani

'A Sang i foc' és l'exposició que, fins el 5 de desembre vinent, es pot veure a l'Espai d'Art Contemporani de Castelló. L'exposició reuneix obres d'artistes dels vuitanta i noranta que han especulat sobre les imatges de la violència en l'art contemporani.

El món –al qual s'ha dominat fal·laçment amb l'eufemisme d'aldea global, és a dir, la mundialització de l'economia, encara que aquesta es trobe regida amb els plantejaments creats a l'orbe occidental– s'esquerda. Com diu Eduardo Galeano, costa treball reconèixer l'època actual, ja que tot està al revés, cap per avall, “amb l'esquerra a la dreta, el melic a l'esquerra i el cap als peus”. I bona mostra d'això és el desballestament de l'estat social del benestar, construït a la segona postguerra. En aquest (des)ordre de coses la imposició el pensament únic no fa sinó apuntar a una fractura ideològica que, això no obstant, no ha arribat a erosionar suficientment els règims d'exclusió i el poder establert, desplaçant-se aquests cap a uns altres espais, uns altres sectors, dissimulant, camuflant les seues estratègies, edulcorant els seus dispositius de control de les ments i dels cossos. I això s'ha pogut observar en les lloances oficialistes a la declaració dels drets humans contradites amb la negació *de facto* dels esmentats drets.

Hi ha molts signes, símptomes diversos, de la ruïna moral, social i cultural que viu la condició humana en aquests darrers anys d'un segle que ha vist algunes de les majors atrocitats de la història, amb els camps de concentració, la bomba atòmica i uns altres genocidis (Bòsnia-Hercegovina, Rwanda, Kosovo, Tímor Oriental) com a exemples paorosos. Entre aquests signes de caiguda i enfonsament n'hi ha els que pateix la família, vector principal de la socialització, de la cohesió social mitjançant la qual s'ha transmès el sentit de l'autoritarisme patern i la submissió de la mare, i per consegüent de la feminitat. Però aquest pilar de la societat està fent aigües des que els distints moviments feministes i els col·lectius de gais i lesbianes han començat a qüestionar la moral masclista i els valors tradicionals, cridant l'atenció sobre les profundes discriminacions i exclusions sobre les quals s'ha basat. Un enfonsament el de la cèl·lula familiar, esquinçada per la falla entre pares i fills, augmentat per la crisi que li

afecta al sistema educatiu, poc o gens adaptat a la multiplicitat de formes de vida que criden a les portes d'un món que, a la mala gana i amb unes violentes sacsejades, és cada vegada més mestís i interracial, encara que a alguns no els agrada. I és que el racisme encara constreny, com les onades migratòries deixen veure dia rere dia amb l'udol de les pasteres.

I què pinta l'art en tot açò? Les representacions contemporànies de la violència produeixen en qui les contempla una intensitat afectiva, jugant l'art en ocasions amb un llenguatge explícit, contundent, i unes altres, amb subtilesa i ambigüitat.

A l'època de les telecomunicacions, la violència apareix excessiva; no és que n'hi haja més, sinó que es multiplica visualment a través dels mitjans. Estem per tant impermeabilitzats per la seua quantitat i freqüència. I també és veritat que paradoxalment som més conscients de la seua presència. En un territori (especialment l'occidental), turmentat per la seguretat, qualsevol amenaça es pot convertir en catàstrofe. En la societat de la imatge, la violència apareix constantment trivialitzada, i és converteix en un producte de consum més. I un no pensa que el llenguatge, l'insult, la injúria, estant també prenyats de violència: és el discurs de l'odi. Però, hi ha alguna via, alguna manera que el dolor aliè, com es pregunta Elaine Scarry, es pugua transformar en dolor pròxim, nostre? Com sentir en cam pròpia la ferida dels altres?

A la dècada que ara acaba, a pesar del rebrot dels llenguatges formalistes recolzats des d'uns cercles influents i institucions/mausoleus apergaminats (segon diu Douglas Crimp), s'ha trampejat el temporal procedent del mercantilitzat art del decenni anterior, i s'han donat exemples que l'art no és sempre indiferència i cosa de no res davant els problemes reals que hi ha en el món. Al contrari, hi ha un art que contribueix a reforçar amb imatges plurals els significants que alimenten l'ordre simbòlic, clavant-se en els seus forats i fissures.

Dalt, 'Les fixes et les hurleurs' (1999), obra de Georges-Tony Stoll. A sota, caps rapats a l'eixida d'un concert a Londres. A la plana de l'esquerra, *Up in the sky* núm. 16 (1997), obra de Tracey Moffatt.

L'exposició "A sang i foc" reuneix obres d'artistes de distintes generacions i de problemàtiques diferents. Se centra en les obres produïdes als anys vuitanta i noranta. Alguns d'ells (Bruce Nauman, Ida Applebroog, Leona Golub, Nancy Spero) duen més de dues dècades furgant en les entranyes de la violència i la seua representació. Ancorades als noranta, hi ha propostes sobre els psicòpates (George-TonyStoll), l'escenifi-

cació del dolor i la crueltat (Tracey Moffatt), la guerra a Iugoslàvia (Simeón Saiz Ruiz), l'*apartheid* (William Kentridge).

En "A sang i foc" es qüestiona l'empremta del culte a la imatge mediàtica i la deformació que això ocasiona en la percepció de la realitat. Una empremta palpable a la dècada dels vuitanta, augmentada des d'aleshores.

Juan Vicente Aliaga

CONSORCI DE MUSEUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

